

Škafja vsak četrtok
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
za celo leto K 4.—
na pol leta „ 2.—
na četrt leta „ 1.—

Maročnina se pošilja
spravnostno v tiskarni
sv. Cirila, koroske
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskar-
skega društva do-
živajo list brez po-
sebne naročitine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Receptni se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 15.

V Mariboru, dne 10. aprila 1902.

Tečaj XXXVI.

Jugoslovanski minister.

Ker so Nemci pri glasovanju o slovenski spodnji gimnaziji v državnem zboru propali, začeli so besneti. Ki so posebno vročekrvni, zahtevajo, da morajo Nemci v državnem zboru začeti z razbijanjem ali vsaj z najostrejšo oporbo, ki so mirnejši, pa zahtevajo, naj se jim da poseben nemški minister, ki bo v ministerstvu zagovarjal želje in zahteve Nemcev.

Slovanom je pač vseeno, ali delajo Nemci v državnem zboru oporbo ali ne. Slovani morajo stati vedno na straži, kajti ministerstvo bo vladalo v nemškem duhu, naj so potem Nemci v vladnem taboru ali ne. Prav pa je Slovanom, ako začnejo Nemci z razbijanjem. Potem se gotovo razbije tudi sedanji državni zbor in z njim — sedanji volilni red, ki je le Nemcem na hasek. Priti mora splošna volilna pravica in ta bo zagotovila Slovanom v državnem zboru večino, kakor jo imajo po številu tudi v državi.

Nemški zahtevi po nemškem ministru pa morajo jugoslovanski poslanci postaviti nasproti zahtevo po jugoslovanskem ministru. Če imajo Čehi svojega češkega, Poljaki svojega poljskega ministra, če Nemci zahtevajo za se še posebnega nemškega ministra, potem ne vemo, zakaj bi tudi mi Jugoslovani ne zahtevali in ne smeli imeti posebnega jugoslovanskega ministra?

Učimo se od Nemcev, kako se mora zahtevati Nemcem narekuje zahteve njih gospodstvaželjnost in grabežljivost, nam dejanske potrebe. Za to imamo Jugoslovani

vso pravico, da se nam izpolni zahteva po jugoslovanskem ministru.

Samo Celje!

Iz govora državnega poslanca Jos. Žičkarja v državno-zborski seji dne 20. marca 1902.

Vprašam vas, gospoda moja, kje je bolj ugoden kraj za srednjo šolo, če ne mesto, v katerem so nastanjeni tudi različni uradi? Kdo bo tako nespameten ter ustanovil srednjo šolo več kilometrov proč od mesta, katero je naravno središče za celi večji okraj? In kakor sem že omenil, Celje je takšno naravno središče. Tam ima svoj sedež okrajno glavarstvo, okrajno sodišče, okrajno sodišče, davčni urad, zemljoknjižni urad, rudarski urad. Skozi Celje vodi dunajsko-tržaška državna cesta, tje vodita okrajni cesti iz Št. Jurija in Laškega. Druge ceste se ne daleč od Celja združijo z imenovanimi cestami. V Celje vodi južna železnica iz Zidanega mosta v Poljčane ter železnica iz Slovenjegrada; tudi Brežiški okraj je s Celjem zvezan po progi Zagreb-Zidanost.

Zato se dogaja, da vsak dan pride okoli 40 učencev, ki obiskujejo slovensko gimnazijo, z različnimi vlaki v Celje in se zvečer zopet po isti poti vračajo. Tako starišem tudi ni težko, da večkrat obišejo svoje sinove ter jim donesajo tudi hrane.

Vse te olajšave za veliko število starišev pa izginejo, ako preložite gimnazijo iz Celja v kaki trg. Kje pa boste tudi dobili v trgih primerno stanovanje za učitelje in

učence, ki pa se po mestih brez težave morejo dobiti?

Naučna uprava torej ni mogla ugoditi nasvetu onih, ki so govorili, naj se naš zavod prestavi iz Celja v Zalec, Sv. Jurij ali pa celo v Brežice. Mimogrede bodi omenjeno, da je žalski občinski zastop v seji z dne 7. februarja 1902 odločno ugovarjal, da bi se zavod v Celju opustil, ter zahteval naj se še nadalje vzdržuje v Celju, kot središču slovenskega prebivalstva.

Razlogi, zakaj je vlada te rahle razrede pustila v Celju, so bili torej brezdvomno izvanredno važni.

Politični shod na Vidmu.

(Izvirno poročilo.)

Dne 6. t. m. se je vršil na Vidmu shod katol. polit. društva «Sava». Shoda se je udeležilo mnogo slovenskih razumnikov iz Brezice, Pilstanja, Kozja, Sevnice, Rajhenburga, Vidma, Zdol, in pa veliko število kmetov. Prostori Podjedove gostilne so bili kar natlačeni. Z zanimanjem so sledili poslušalci govoru g. drž. in dež. poslanca Žičkarja, v katerem je razpravljal stanje in delovanje dež. in državne zbornice, zlasti jih je zanimala točka o celjski slovenski gimnaziji. Z živo besedo je ožigosal g. dr. Fran Jankovič nam nasprotno časopisje. «Štajercu» je dokazal, da ta list ni slovenski, ker ga zalagajo nemški kramarji. Nemci so na svojem zaupnem shodu v Mariboru lanskega leta sami to priznali. Ta list pa tudi ni krščanski, ni prijatelj kmetov, katere hoče le zbegati,

Listek.

Škrlatast evet.

Po Vaclavu Kosmaku S. S.
(Dalje.)

Cerkovnik, videč gospo krasno oblečeno, se je majal in premikal, ne vedoč, na katero nogo bi se prestopil.

«Prosim vas», ogovorila ga je gospa uljudno, «ali ima častiti gospod današnjo sveto mašo plačano?»

«Nima.»

Gospa položi srebrnik na mizo rekoč: «Prosim ga spoštljivo, da bi danes daroval sveto mašo za pokojnega Jožefa Kočarka in ženo Marijo.»

«No, saj mu rečem», spravi je cerkovnik iz sebe nerodno iz samega presenečenja. Postal je še-le pred kratkim cerkovnik, ni se še torej znal obnašati v različnih okoliščinah svoje službe in pa — takšna gospa je bila v Markovcu nekaj tako redkega in nenavadnega, kakor zvezda repatica na nebu.

Gospa je odšla in se vsedla zraven gospic. Klopi so se polagoma napolnile, otroci so se postavili spredaj, cerkovnik je prižgal sveče, zvonček pri zakristiji je zapel, orglje zabučale, in duhovnik je stopil pred oltar.

Bil je mlad, krepak mož. Bivši stari gospod župnik je počival že kakih osem let pod velikim križem na pokopališču. Za njim je prišel novi gospod in z njim se je spremenilo mnogo. Uravnal si je v cerkvi vse po svojem ukusu, da je onemu, ki je videl pred dvajsetimi leti to cerkvice, bila sedaj res mnoga reč neznan, čudna. In tuja gospa se je ozirala nekako čudno po cerkvi in ljudeh. Ko je zapel učitelj pesem:

Pred Bogom pokleknilo,
Povzdignimo srca,

odprla je staro, umazano knjigo in pela goreče in glasno z ljudstvom. — Gospici sta molili iz malih knjižic z zlato obrezo. Bili sta rajsko lepi kakor angelja, jedna kostanjevih, druga zlatorumenih las. Molili sta, ne da bi oči uprli drugam ko na oltar.

Po sveti maši namignila je gospa gospicami in obdarovala beračice, ki so se sedele pod korom, tako bogato, da so se skoraj prestrašile in jednoglasno, pozabivši, da so v cerkvi, klicale: «Bog vam povrni stokrat. Bodemo še molile.»

Vedla je gospici pred star leseni križ, kjer so vse pokleknilo. Imel je še velike rudeče rane, le kolena so bila še bolj umazana. Sklenila je roke, povzdignila modre oči k staremu križu in gledala z velikimi solzami na obraz Izveličarjev; iz prsij pa se ji je

izvil vzdih, in ta vzdih se je tresel kakor struna, brnel in zvenel proti nebu pred vrata, kjer se podeljuje podpora vsakoršna in vsem.

Mimo je šel duhovnik, mimo so šle radovedne beračice, gledaje na njo, — a ona ni nič videla.

Pred cerkvijo so se postavile ženske in klepetale:

«Verujte mi», pravi sladkarica, «to ni nobena druga ko Katrica. Poglejte vendar ti sestrici!»

«Kje bi se vzela!» se je branila Fedrovka, «iz take beračije — takšna gospa!»

«Zgodile so se drugačne reči, zakaj bi se to ne?»

Gospa je vstala in sla h grobu, v katerem je ležala Kočarka.

Ženske so ostale kakor bi strela v nje udarila in vile roke.

«Vidite, vidite», vzradovala se je sladkarica, «da sem jo spoznala.»

«Kdo bi si to mislil, iz takšne reve!»

čudila se je stara Kolarka. «Kaj pa, ko bi jo pozdravile?»

«Pustimo jo v miru», svetuje stara županja. «Če bo hotela koga obiskati, saj bo našla pot k njemu.»

«Naposled bi si mislila, da je kaka grofica», pridejala je zavistno Fedrovka.

da se odkrušijo od svojih narodnih voditeljev in postanejo žrtev pruskih nasilnežev. Ta list je navihano hinavski list, in hodi kot deroč volk nad Slovence v ovčji obleki. Zato proč s tem listom v peč ali na smetišče! Nič manj ni nevaren nam «Rodoljub», pravcati sin lažipolnega in nevernega «Slov. Naroda», ker ima namen zadušiti v našem kmetu to, kar nam je svetega, vero in nrvnost, zato proč s tem listom, tje kamor spada «Štajerc»! — Tajnik g. Jožef Cerjak je razlagal pravila in namen kat. pol. društva «Sava», ter naglašal, da je društvo ustanovljeno posebno zato, da brani in ohrani slovenskemu ljudstvu dva najdragocenejša bisera — vero in mili jezik slovenski. Naš narod mora ostati veren, če hoče obstati, sicer bo izginit.

Slovenski liberalci so se izneverili najprvo veri, zdaj pa že narodu in čutijo o naši narodnosti ravno tako, kakor naši najhujši sovražniki. Zato žalostno dejstvo, da pomagajo Nemcem pokopati nam slovenske srednje šole na Štajerskem, med tem, ko v isti sapi zahtevajo za par tisoč Nemcev v Kočevju višjo nemško gimnazijo. Kot prostemu avstrijskemu narodu zahtevalo bo naše društvo Slovincem vse one pravice, katere uživajo tudi drugi avstrijski narodi: slovenske šole, slovensko uradovanje. Braniti hoče, da naše občine, krajni in okr. šolski sveti, okr. zastopi ne prihajajo v roke možev, ki niso naše krvi ali se sramujejo, da jih je rodila Slovenka. Slovensko zemljo Slovincem! — Društvo bo pa tudi zahtevalo, da ima vlada v gospodarskih rečeh za našega kmeta ravno tako očetovsko srce, kakor za druge avstrijske narode. Da bo pa naše društvo delovalo z vspehom, treba je edinosti, delavnosti vseh slojev in treba, da se vsi oklenemo prapora «Save», ki nosi napis: za vero, dom, cesarja. — Enoglasno in z navdušenjem je sprejel shod sledeči dve resoluciji:

Na javnem občnem zboru «Save», dne 6. aprila 1902 zbrani Slovenci iz sevniškega in brežiškega okraja zahtevajo, da slovensko-nemški gimnazijski razredi v Celju ostanejo nedotakljivi in se spopolnijo v višjo gimnazijo. Z vso močjo oporeka shod nakani nemških in slovenskih naprednjakov, da se ta zavod premesti iz Celja v kateri trg, bodisi v Žalec ali Št. Jurij. Mi Slovenci spolnujemo vse svoje državljanske dolžnosti, a zahtevamo tudi vse izobraževalne zavode, kateri nam grejo po božji in človeški pravici.

Na predlog župana g. Volovška, da se izreče «Slov. Narodu» za njegovo izdajsko pisavo nezaupnica, sprejme se enoglasno sledeča resolucija: Na shodu «Save» na

Vidmu zbrani Slovenci obsojajo od «Slov. Naroda» nasvetovani kompromis zastran celjskih slovensko-nemških razredov.

Po zaupnici in zahvali, ki se je izrekla g. drž. poslancu J. Žičkarju in onim poslancem, ki so glasovali za obstanek slov. gimnazije v Celju, in po živijo- in slavklicih na papeža in cesarja, so se zborovalci razšli iz prelepega shoda, ki je zbral vse slojeve brežiškega in sevniškega okraja v blagosni jedinstvi pod staro našo devizo: vse za vero, dom, cesarja!

Državni zbor.

Dunaj, 9. aprila 1902.

Celje.

Ne poznam majhnega mesta, kakoršno je Celje, da bi se zadnja leta tolikokrat imenovalo, kakor ravno to mesto. Radi celjskega mesta se je razbilo nekdanje združeno konservativno-liberalno ministrstvo, ne toliko zavoljo tega mesta samega, kakor radi 4 slovensko-nemških razredov, ki se tamkaj nahajajo. Danes se je ta stvar zopet ponovila: povsod se govori samo le o Celju. To pa zategavoljo, ker se je v državnem zboru odklonil predlog grofa Stürgkha, da se naj premestijo slovensko-nemški razredi iz Celja v Maribor. Radi tega glasovanja je nastala med nemškimi poslanci tolika razburjenost, da so sklenili najstrožje nasprotovanje proti vladi in pozvali vse svoje člane, ki so prevzeli kakšno poročilo proračuna, da morajo to odložiti; kar se je tudi že zgodilo.

Nesrečni nasvet je med tem podal »Slovenski Narod«, naj se Slovenci, čeravno smo pri Celju zmagali, vendar s slovensko-nemškimi razredi umaknemo kam drugam, Žalec ali v Št. Jur. Ta pisava liberalnega Tavčarjevega lista je razburila ne le samo Slovence in Hrvate, temveč tudi naše zavezničke Čeha in Poljake. Ti pravijo zdaj: »Toliko smo se trudili za vas Slovence, da smo vam pomagali k zmagi; vam pa ni prav nič mar za to vašo pridobitev. Drugokrat si bomo prav dobro premislili, preden se podamo zopet v ogenj za vas.« Tem slovanskim poslancem je treba vedno dokazovati, da to, kar piše »Slovenski Narod«, se ne piše po volji slovenskega ljudstva, temveč ravno nasprotno, a naši narodni nasprotniki so zadovoljni z dr. Tavčarjem in ga hvalijo radi njegove velike modrosti. Na vsaki način je Slovincem ta korak dr. Tavčarja prizadel neizmerno škodo, tako veliko, da se bo težko dala kmalu popraviti. A razumljivo je to njegovo postopanje. Kakor je v svojem zadnjem govoru v državni

zbornici rotil vse nemške naprednjake (liberalce), naj se združijo s slovanskimi naprednjaki, da bodo v tla pomandrali nemške in slovenske klerikalce (katoličane), tako si prizadeva zdaj, s tem pridobiti naklonjenost Nemcev, da jim hoče darovati slovensko-nemške razrede v Celju. Zgodovina bo sodila, ali je njegovo postopanje res bilo v prid slovenskemu narodu.

Obrtne šole.

Dne 8. aprila se je sešel po praznikih prvokrat državni zbor. Nekateri so menili, da se začne že v tej seji od Nemcev napovedana obstrukcija. A temu ni bilo tako. Zmerni Nemci, kakor katoliška ljudska stranka, krščanski socialci, najbrž tudi ustavoverno veleposestvo, niso za to, da se zlati čas trati z razbijanjem v zbornici, namesto, da bi se skrbelo za ljudski blagor s pametnimi postavami. Nemcev še ni zadostno število skupaj, da bi vprizorili obstrukcijo. Njih vodja, pruski Schönerer, se tudi ni dal povelja, da se razbije avstrijski državni zbor. Brez Schönererja pa si ne upajo drugi Nemci ničesar vkreniti. Ko je ministrski predsednik prebral odgovor na nekatere interpelacije, se je toraj začela razprava o obrtnih šolah. Govoril je Čeh Brdlik, ki je naznanil zahteve Čehov v tej zadevi ter končal z zagroženjem češ: »mi Čehi vemo, kaj nam je storiti, če se nam ne dovoli, kar zahtevamo.«

Kaj dela vlada?

Ministrskega predsednika so hvalili, da si je znal pomagati iz vsake zadrege s svojo državljansko pretkanostjo. Zdajšnji položaj je za njega jako kritičen in nevaren. Kajti če mu ustavijo nejevoljni Nemci delovanje državnega zbora, mu ne preostaja nič drugega, kakor da ali sam odstopi in prostor napravi drugim ministrom ali pa, da razpusti državni zbor.

O obeh slučajnostih se je že govorilo in pisalo. Körber tudi zdaj ne miruje, temveč obdeluje razne stranke, naj sklenejo zastran Celja pogodbo ali kompromis. To se pravi: »Potolčenim Nemcem hočem pomagati s tem, da pripravim Slovence, naj popustijo sami slovensko-nemške razrede v Celju in se le-ti prestavijo v kateri drugi kraj.« Slovenci so pa — razun dr. Tavčarja — vsi tako pametni, da si nočejo sami prerezati vrata. Ta bi bila pa res nova, če bi vojska, ki je zmagala svoje sovražnike, šla porazene vprašat: »ali želite da se vmaknemo od te postojanke, kjer smo vam tako neprijetni?«

Celje. Nemci in vlada.

V seji dne 8. aprila je bil oglašen k besedi o obrtnih šolah graški poslanec Hof-

«Pojdimo domov. Sicer pa ima tako ubogo revče, če ji je Bog srečo dal, ostati ponižno in svoje dobrotnike obiskati. Ko bi je jaz ne bila iz usmiljenja vzela k Martinu za pestunjo, bila bi gladu umrla.»

Razšle so se.

Od materinega groba je šla nekdanja Kočarkova Katrica pred veliki križ, kjer je počival stari gospod župnik. «Otroci», reče gospodičnami, «tu pokleknimo in molimo! Ta, ki tu v gospodu spi, ta je ustanovitelj moje in vajine sreče.»

Molila je tam dolgo.

«A sedaj gremo v župnišče!»

Gospod župnik je hodil po vrtu. Videč pa tujo gospo z gospicama prihajati k njemu, gre jim nasproti. Pokloni se spodobno: «S čim vam morem ustreči?»

«Rada bi s častitim govorila nekoliko besed!»

«Tedaj pa prosim, blagovolite v sobo!»

«Ako vam je ljubo, častiti gospod, ostanimo tukaj na vrtu! Nam meščankam ugaja sveži zrak.»

«Če tako želite, pa ostanimo tukaj», pritrdil je duhovnik. «Pojdimo v utico!»

Vsedli so se v hladni senci.

«Ta utica je nova, kaj ne?» vprašala je gospa.

«Da. Ste-li, oprostite, tukaj znani?»

«Seveda! V tej župniji sem se rodila. Pred dvajsetimi leti sedela sem ravno na tem-le mestu s prejšnjim častitim gospodom župnikom.»

«Je-li mogoče?» čudil se je župnik.

«Da, bila sem tukaj v Markovcu uboga sirota in ločila sem se od njega. Ako vam bo ljubo, povem vam svojo usodo v kratkem. Mogli bi jo morebiti porabiti kedaj za vzgled drugim in pa za to, da boste spoznali, zakaj hočem založiti tukaj dve ustanovni maši — imam namreč ta namen.»

«Zelo rad bi vedel, gospa, in bom neizmerno hvaležen. Pa bi se ne hoteli poprej nekoliko okrepčati?»

«Ne, spoštljivo zahvaljujem! — Toda», pogledala je na svoji hčerkici in dodala z nasmehom, «vi veste, kako ljudje iz mesta radi imajo mleko na deželi, in ti dve moji deklici tudi. Hočete-li nam ljubeznjivo s čim postreči, prosila bi malo mleka za njiju.»

«Tako!» se je uklonil gospod župnik in odhitel.

Služabnica prinese zajutrek in gospod župnik pravi dalje, ko so se pokrepčale go-spice: «Po dvajsetih letih se vračate in jaz vas sprejemam s tako skromnimi jedili.»

«Ravnotako sem se jaz ločila — mleko s kruhom sem jedla naposled pri svoji botri

ob slovesu. Ah, takrat sem bila uboga, verna dekla. Roditelji so mi rano umrli, in z menoj, ubogo siroto, so ravnali ljudje tukaj neusmiljeno. Odločila sem se, da pojdem v mesto iskat sreče. Poprosila sem Boga za blagoslov, ločila se od župnika in znancev ter šla v Brno. Službo sem hitro našla. Gospod župnik me je priporočil v samostanu in tamkaj so poskrbeli za-me. Bila sem v prvi službi, v drugi, v tretji, — pa nikjer mi ni ugajalo. Hudo se mi ni godilo, ali to me je bolelo, da se nikjer niso brigali za nabožnost, da mi niso privoščili toliko časa, da bi šla v cerkev, razun v nedeljo popoldan. Rekli so: »Sedaj idi na sprehod!« Jaz sem mesto na sprehod hodila vedno k večernicam prosit Boga, naj bi mi dal dovolj moči in najti boljšo službo. Zmiraj mi je bilo na misli, kar mi je rekel pri odhodu gospod župnik: Ne zapuščaj Boga; ljudji pa, ki njega ne marajo, se ogibaj! — Končno se mi je posrečilo dobiti službo pri bogatem ključavničarju. To so bili pošteni ljudje. Gospa sama me je pošiljala v cerkev, v petek nismo kuhali mesa, pred jedjo in po jedi smo molili, kratko: tam mi je ugajalo.

(Konec prihodnjit)